

GAZETA-MARE

(NAGYVÁRAD)

Joi 5 Juniu st. v.
17 Juniu st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redactiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 42.

ANUL XVI.

1880.

Pretiu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Român'a 2 galbeni.

Ion Câmpineanu.

— Discursu de receptiune la Academi'a romana. —

Sciintfele naturale au fost obiectul principalu al studiilor mele din tineretie. Descoperirile lui Cuvier și ale lui Eli de Beaumont asupra formațiunilor geologice și asupra succesiunii locuitorilor pământului, deschideau în spiritul meu unu orizontu placutu vietii în care voiam să intra. Admiram cum Arago și Dumas faceau înțelegibile, chiar diletanților sciintfeii, cestiunile cele mai complicate și mai transcendente ale filosofiei naturii și cum învetialii secolului al XIX-le învetiau pe tota diu'a sciintfa cu o mulțime de descoperiri. Urmam cu religiositate mfile de observațiuni și de esperientfe cu cari Humboldt pregatia marea opera sciintfica ce a lasatu lumii. Dar evenimentele, la cari mi-a fost cu neputintia să nu ieu și eu parte, m'au deslipitu de acele ocupațiuni linisite și placute, și m'au aruncatu în vârtejul luptelor politice, atât de crâncene și de pasionate, cari se urmèza la noi continuu de atâția ani.

Nu ași fi cutezatu nici odata să sollicitu unu fotoliu într'acèsta incinta; dar a fi chiamatu de liber'a vòstra mișcare, a fost unu onoru prè mare pentru mine ca să nu simțiu cea mai adâncă recunoscintia și mândria. Și deca interpretu bine intențiunile de cari ati fost animați, când m'ati admisu între voi, imi dicu că ati voitu să dati o proba, că în spiritul ce animă învetiatul vostru corpu, nu despartiti legile lumii morale și politice de acele ale lumii fisice și că priviti studiul societăților omenesci ca o situațiune care ține și de sciintfele naturii și de ale spiritului. Ati voitu să aretati, că aliatii moral'a și politic'a cu sciintfele esacte și că cereti dela omenii de statu a nu margini lucrarea lor numai în aপরarea drepturilor țerei și în organizațiunea administrațiunilor, dar că cereti să îngrigèasca totu odata și de desvoltarea sciintfeilor, a artelor și a meseriilor; căci numai astfel s'ar înțelege misiunea ce au de îndeplinitu cătra țera și cătra națiune.

Dintr'acèstu punctu de vedere nu credu că ași fi pututu să alegu unu subiectu mai potrivit cu intențiunile vòstre, de cât vorbindu-ve de unu omu care a luptatu o jumetate de secolu pentru desvoltarea morala, intelectuala și naționala a poporului român, pentru respândirea sciintfeilor, artelor și meșteșugurilor în cari el vedea redobândirea drepturilor naționale ale patriei nòstre.

Acei care au auditu pe Ion Câmpineanu la tribuna, ve potu spune că el a fost unu oratoru mare și unu aperatoru aprigu al drepturilor naționale. El este acela care a redeschisu în Român'a lupt'a pe teremul politicu

și care prin aপরarea ce a susținutu în contra acelor cari voiau să ne rapèsca autonomi'a, ne-a lasatu o pagina frumoșă în istori'a politica a țerii.

Prin cugetările sale înalte, prin elocintia sa și prin încuragiările ce a datu literaturii române, numele seu are dreptu la unu resnetu în mijlocul învetiatului vostru corpu. Prin devotamentul și prin sacrificiile ce a facutu pentru țera el a dobânditu drepturi imprescriptibile la recunoscintia tuturor Românilor.

Suferintfele și nenorocirile unei țeri facu de multe ori educațiunea omenilor politici; ele când nu corumpu și nu omòra spiritul, înaltia inim'a, întarescu credintfele și divinu o școla de patriotismu, de sacrificii și de abnegațiune.

Intr'o nôpte de ièrna, Luxandra, soția lui Scarlatu Câmpineanu, eră chiamata la curtea domnèsca. Nicolae Mavrogheni, Domnul de atunci, o primesce cu tôte onorurile cuvenite rangului și familiei sale; îi vorbesce cu respectu și blândetie, facèndu o mare lauda despre meritele soțului seu; când d'odata acelu Domnu maniacu începe a plânge și a se bate cu pumnii în capu povestindu-i visul ce dicea că avusese chiar într'acea nôpte: îi spune că o veđuse în somnu caletorindu pe drumul Gurguiului cătra Tarigradu și că îi confiscă averea. Când tiner'a femeia ajungea în capul scârei palatului se întâlnia cu realisarea visului Domnescu. Eră luata pe sus de arnautii curtii și aruncata într'unu caru mocanescu. Voda ridea privindu acèsta scena dupa ferèsta strigându-i: *Kalòv zatèbèđtor* (caletoria buna!)

A d'ou'a di o șaica desbarcă la Ruscuc înca o familia de esilati; d'acolo eră dusa la Eskizara, și mai în urma în temnit'a dela Edi-Cule (șapte turnuri) din Constantinopole, unde a fost deținuta mai multi ani, pâna când Ruscucii Hasan Pașă a pusu unu termenu tiraniei lui Mavrogheni, luându-i capul. Atunci s'au liberatu familiile surghiunitilor și refugitii s'au întorsu la caminurile lor.

Vin'a Câmpinencei eră că barbatul seu nu voise să radice ôste românèsca, ca să mèrga să bata alături cu Turcii în contra austriacilor, nemților cu còda, cum le diceau Români.

Ièca epoc'a în care Ion Câmpineanu a veđutu diu'a!

Nascutu dintr'unu tata pe care nu l'a pututu cunòsce de cât prin numele laudatu ce a lasatu printre boerii țerii și dintr'o muma modelu de iubire și devotamentu, albita înainte de timpu în suferintfele celei mai nemilòse închisori.

Constantin Câmpineanu, fiul cel mai mare al lui Scarlat Câmpineanu și frate lui Ion Câmpineanu, omu

de o înaltă învețătura, elevul cel mai laudat al renumitei școle a lui Lambru Photiadi, școl'a în care s'a formatu inim'a și spiritul multora din Grecii cari au ilustratu patri'a lor prin sabia și prin condeiu, în timpul luptei pentru regenerarea Greciei.

Acel frate mai mare al lui Ion Câmpineanu, care de copilul împărtașise cu maica-sa întemnițarea dela Edi-Cule, i-a servitu de tata. El i-a vorbitu de tiran'ă și de corupțiunea Fanariotilor, de umilirea țerei, de drepturile ei nesocotite și calcate în picior; l'a tramisu să urmeze în școl'a lui Vardalah și a lui Comita; și i-a datu de institutoru pe Laurençon, unu nobilu francesu, care dupa ce luase o parte activa și entusiasta în revoluțiunea cea mare a Franciei, neputându mai în urma să se împace nici cu esesele iacobinilor cari facuse din terore unu mijlocu de guvernare, nici cu regalistii cari chiamau pe straini în ajutorul Burbonilor; scapatu prin minune din temniț'a din care Chenieri și Lavoisieri esiau numai ca să se urce pe eșafodu, traia pibegu în Bucuresci, câștigându-si hran'a vietii dându lecții de limb'a lui Voltaire și a lui Rousseau, semenându în ț'er'a departata ideile cele mari și generose ale revoluțiunii franceze; alinându-si astfel durerea ce simțea în sufletu seu, vedându cum ideile estreme compromitu causele cele mai bune și facu ca omenirea să se învêrtesca într'unu cercu vițiosu, trecându dela libertate la licenț'a și la anarchia, dela anarchia la despotismu și la tirania, ca să încêpa dela capetăiu acelasi cercu; și cu tôte aceste pașindu totu înainte.

Supt îngrigirea unor asemenea învețători și cu exemplele cele frumoșe ce avea dela unu frate modelu de virtute și de patriotismu, unu spiritu deșteptu ca acela al tinerului Câmpineanu, nu putea să nu primêasca adâncu întiparirea binelui și a frumosului.

Dintr'o familia din cele mai vechi ale țerei, nepotu al lui Cantemir și al vornicului Cândescu, frate cu boerul cel mai consideratu și mai stimatu de Grigore Voda Ghica, locul lui Ion Câmpineanu eră însemnatu la curte și în mijlocul boerimii, dar inim'a lui îl tragea mai multu cătra lumea învețată, cătra profesori, cătra omenii de litere și cătra artisti, cătra omeni de talentu, de spiritu și de gustu, cătra aceia cari totdeauna și pretutindeni pregatescu viitorul unei țeri.

Unu omu pentru care el avea o deosebita afecțiune eră unu umilu calugaru din monastirea Caldarușiani care seia să-i vorbêca de originea Românilor, de vitejile lor, de tractatele domnilor celor vechi cu Sultanii, de trecerea Bucovinei din mânilor Muscalilor într'ale Austriei printr'unu actu inicu și fără valore în dreptu, de cesiunea Basarabiei, calcându-se în picior principiele cele mai sacre ale dreptului gintilor.

Într'o sêra, pe când se află în serviciu la curtea Domrêșca; auzindu pe Grigore Voda că dicea cătra unu boeru că în lips'a mitropolitului Dionisie Lupu, nu mai putea lasă scaunul arhipastorescu vacantu și că de ar cunôsce unu calugaru român cu inima și cu învețătura, l'ar face mitropolitu și ar scapă ț'er'a de calugari straini. La aceste cuvinte Ioan Câmpineanu nu s'a pututu stapâni; multiamirea lui a fost atât de mare, auzindu aceste cuvinte din gur'a Domnului, în cât, cu risicul de a fi infruntatu, a strigatu din colțiu unde sta respectuosu: „Este unu Mar'ă ta!” Informațiunile luate de Domnu, confirmându recomandățiunea Câmpineanului, calugarul Grigorie fu chiamatu la palatu, unde erau adunati toti boerii. Domnu, urmatu de postelnicul seu Alesandru Ghica, înaintêza cătra calugaru și-i pune în mâna câr'ă arhipastoresca dicându-i: „Nici celui care a alergatu, nici celui care s'a rugatu, ci celui care a binevoitu Dumneđu”.

Suprinderea boerilor fu mare, criticele multe, dar ț'er'a dobândise unu mitropolitu virtuosu, adevêratu ro-

mân, căruia i eră datu să devie unu martiru al credințelor și al patriotismului seu. Monastirile închinatê s'au luatut atunci din mânilor Grecilor și egumeniile s'au datu tôte clerului Român.

Eră în natur'a lucrurilor de atunci, ca de odata cu întrarea trupelor rusesci, calugarii greci să fia reinstalati în monastirile dișe închinatê.

Dupa instalarea guvernului rusescu, la 1828 cu Palin și cu Zaltuchin, ca presedinti plenipotenti, a începutu pentru vârșosul nostru mitropolitu o era de persecuțiune și de suferințe; puține luni dupa întrarea trupelor rusesci a fost esilatu la Kiew. Unu esiliu de șese ani, într'o clima aspra, și viêt'ă ascetica ce petrecea ca calugaru i-au ruinatu sânetatea. Numai la venirea noului domnu Alesandru Ghica la 1834, mitropolitul Grigorie s'a liberatu din esiliu, de odata cu încetarea ocupațiunii straini; a venitu în scaunul arhipiscopalu bolnavu, prepaditu în sânetate, ca să-si dea obștescul sfêșitu. A adormitu în Domnul ca unu sântu, binecuvêntându ț'er'a și turm'a pe care a iubit'o atât de multu. Memori'a lui scumpa Românilor va fi totdêuna încungiturată de aureol'a martirului.

Grigore Ghica, care se suise pe scaunul Domniei la 1822, în urm'a mortii lui Tudor Vladimirescu, eră dintre boerii aceia cari lucrau de multu ani pentru redobândirea drepturilor stramoșesci.

Idei'a care predomniă într'acelu partidu eră că dreptul de suzeranitate, astfel cum resulta din capitulațiunile încheiate de vechii nostri domni cu Înalt'a Pôrta, erau o garanț'a pentru pastrarea naționalității nôt're; exemplele celor ce se petreceau în Bucovina și în Basarabia, de când aceste provincii românesci încapuse pe mânilor Nemților și ale Rusilor, îi întaria și mai multu în acêsta credinț'a. Acei boeri recunosceau că Turcii, deținându fortarețele de pe țermul românesc, numindu Domni d'a dreptul, fără de a fi alesi de țera, monopolisându esportul produselor nôt're și tramițându firmamuri, nesocotiau tractatele. Dar isi diceau totu odata, că dela o vreme încôce imperiul Otomanu mergea totu slabindu-se și că, mai curêndu seu mai târđiu, eră să vie diu'a când acelu imperiu să se desfaca în elementele sale constitutive și că atunci independenț'a României va fi o consecinț'a naturala a evenemintelor ce au să se desfășure.

Lucrarea acelu partidu, în care figurau pe la finitul secolului în antăiul rêndu Banul Brâncovenu, Banul Dumitrache Ghica cu fiii sei, Banul Scarlatu și Grigorie Ghica, Logofetul Ienachița și fiul seu Cluceru, Alecu Văcarescu, Constantin Balaceanu, Vornicul Scarlat și fiul seu Constantin Câmpineanu, Logofetul Nicolae Dudescu — eră de a pregati națiunea din vreme, ca acea desfășurare de eveneminte care se pregatia, să o gasêca destulu de luminata și de pregatita, ca să pôta profită de dênsele pentru întarirea statului Român; căci deca din contra, ar fi fost să ne gasêca într'o stare de inferioritate, în comparațiune cu populațiunile de cari sântemtu încungiturati, nu numai că nu amu fi sciutu să ne servimu de drepturile nôt're, dar chiar independenț'a ce s'ar fi dobânditu nu eră să aiba alta rezultatu de cât acela de a atăti și mai multu lacomi'a puternicilor vecini, și ar fi fost necontenitu amêninț'ata de a trece sub unu jugu mai anevoie de purtatu, precum s'a întêmplatu cu Tatarii din Crimu și cu Polonia.

Pentru a nu deveni dar victim'a acelor jocuri politice, ei credeau că nu eră de doritu ca disoluțiunea imperiului Otomanu să fia precipitata, ca să lase Românilor timpul să se deștepte și să se lumineze; dar isi diceau totu odata că trebue să lucreze neincetatu la desvoltarea simțiului naționalu și să caute a se folosî de tôte împregiurările, ca să se redea țerei drepturile ei

calcate, reintrându în liter'a și în spiritul tractatelor celor vechi.

Pe aceste baze boerii nostri au vorbit generalului Sebastiani, când a trecut prin București, la ducerea sa la Constantinopol, ca ambasadoru al lui Napoleon celu mare.

Pe lângă acestu partidu, mai există pe la începutul secolului și unu altul. Unii din boeri simpatizau cu politic'a propagată de Eteri'a grecă, care lucră la resculara tutnror creștinilor din Orientu și la desființarea imediată a dominațiunii otomane, politic'a încurajată în Franci'a și în Angliet'a de lumea universitară și patronată în Români'a de consulatul rusesc.

Din punctul lor de vedere Grecii aveau celu mai mare interesu să urmarăscă realizarea acelu scopu, căci la ei învețatur'a eră respândită în toate clasele, pe când celelalte populațiuni nici nu se gândiau încă la înființarea de alte școli de cât cele grecesci. Clerul ortodocșu pretotindenți în imperiu eră grecu, avându în mâinile sale toate averile bisericesci: Grecii erau poporul celu mai luminatu și mai avutu din Orientu. Simțitul naționalu eră la ei dezvoltatu în celu mai mare gradu, pe când celelalte popore ale Orientului, confundau încă naționalitatea cu biseric'a, în cât Bulgarii, Arnautii, Românii din Macedonia se credeau Greci, fiindu că biseric'a lor se numia biseric'a ritului orientalu grecu.

Grecii, în starea în care se aflau, puteau să aspire a înlocui pe Turci în dominațiunea imperiului. Ei se resculau în numele patriei: *διὰ τὴν πατρίδα* și în numele naționalității elene *διὰ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος* ier celelalte popore se sculau pentru religione, *ζα vera*.

Cu cât imperiul Otomanu ar fi căduțu mai curând, cu atât Grecii, acestu nému micu, numerându celu multu două milioane de suflete, aveau mai multa probabilitate de a cresce numărul lor, absorbindu naționalitățile Turciei, pe care încă și astăzi totu credu că le potu desnaționalisă prin școli și prin biserică, precum caută să facă cu Românii din Macedoni'a și cu Albanesii, lucru ce eră să devie cu neputința mai târziu, când simțitul gintii s'ar fi deșteptatu în acele populațiuni, precum s'a deșteptatu și se deștepta pe tota diu'a mai multu.

Ioan Cămpineanu eră unul din adeptii cei mai caldurosi partidului curatu românescu, al căruia unul din membrii cei mai activi și mai importanți eră fratele seu Constantin.

Pe la începutul mișcării din 1821, guvernul în amândou principatele eră în mâinile Grecilor și boerilor eteristi cari se pusera la discrețiunea lui Ypsilante, venitu din Rusia ca să ie comand'a insurecțiunii. Insurecțiunea luase unu aventu însemnatu prin puternicul concursu al lui Vladimirescu, omu de arme energicu și foarte influentu în județele de peste Oltu, unde se pastră încă viu spiritul resboinicu.

Cei mai multi din boeri, și chiar dintr'acei cari se raliase la acțiune zavergiilor eteristi, spariati de predicuniile cetelor respândite a capitaniilor lui Ypsilante, parasise țer'a și refugise în Brașiovu și în Sibiu peste Carpați, de unde nu s'au întorsu de cât atunci, când atitudinea luată de Ypsilante începuse să deschidă ochii lui Vladimirescu, și-l facuse să veda curs'a în care căduse, puindu-se cu totul și în toate la discrețiunea eteriei, deșteptare târziu pentru el sermanul care a espiațu crudu încrederea ce a avutu. El, care putea să mōra ca Bozzari, seu să traiască ca Coletti, și-a plecatu capul calăilor lui Ypsilante, ca să nu compromita viitorul țerii sale, espuind'o la vindict'a turcēscă.

Sacrificiul lui Vladimirescu a fost unu actu de celu mai mare patriotismu. El a începutu ca unu erou și a sfērșitu ca unu martiru, deschidându-ne noue calea către redobândirea drepturilor naționale.

La chiamarea Românilor supt stēgul naționalu la

1831, Ioan Cămpineanu, de și de o sănătate foarte delicată, a fost din cei d'ântăiu a respunde la apelu. Rangul seu de paharnicu i da dreptul la gradul de capitānu; mai în urma, ajuns maioru, i s'a datu comand'a unui batalionu din regimentul staționatu în Ploesci, avându ofițieri subalterni pe Nicolae Golescu, pe Ioan Voinescu II, pe Nicolae Teologu, pe Dēmboviceanu și pe alți tineri ofițieri, cari toti s'au distinsu și s'au ilustratu în viēt'i'a publica.

(Va urmă.)

Ion Ghica.

O n ó p t e d e v e r a.

— *Reminiscintie.* —

(Urmare.)

Îmi scosei diuariul ce me însoțesc pe totu locul, frundțarii în el pâna la unu buchetu palitu.

— Flori, sânt flori nu me uită, — șopti ea luându-l cu delicatetă.

— Da! flori culese de-o mână dragă. Sânt mōrte biete, înse o fericire viuă mi-aduce vederea lor, și acum după multe zile...

Trecui alte pagini și-i întinsei o singura frundă îngalbinită. Eră suvenirul unei ore-când în o deliciōsă așteptare, ea-mi cădu ca unu omen reu, ca o esplicare sinistra a acelor ce urmara.

— Și poti să-mi spui cum le-ai câștigatu? — întrebă ea.

— C'unu surisu, cu o bucuria, pōte și cu-o lacrimă.

— Nu-i așa, că suvenirile sânt tesăure ce le pastrăm cu multa iubire? Și unde le câștigăm ore, anu în caletorii, și așa dara că dta caletoresci adese?

— Nici de cum adese, și apoi caletoriile mele sânt mai multu niște escursiuni scurte.

— Și eu așa caletori, libera ca paserea și vesela ca ea, nu ca acum cu paza pe buze și ochi, însoțită de acele vecinice povățuiri, ce-ti împetrescu inim'a și-ti înghiația tineret'i'a. Bunic'a e aspră de fire, nu-i minune! a traitu cu lumea mare, și nu pōte cobori acum la o bieta inima tremurândă și nepricepută, cum este a mea. Apoi dela cine să ceru, dōra dela Iancu, o vorba mai caldă? Vai! am facut'o și asta, pe genunchi l'am rugatu să puna o vorba la bunic'a, să mergu și eu — să caletorescu la vr'unu neamu seu prietenu de-ai nostri. M'a risu și el astfel, că dorul meu a caletori va rămân doru vecinicu...

— Iancu mi-se facu uriciosu. Caletoresce fără el...

— Hei când s'ar putē, — îmi spune înse bunic'a cumca numai educatōrele caletorescu singure. Apoi dta nu scii, bunic'a și Iancu sânt totu pentru mine; eu sânt — orfana.

Tremurase ca o durere încată vorb'a ei, și mi se facu mila de ea.

— Nu-i ore tristu a fi în vērșt'a mea așa parasita?

— Dar, — disei eu, — uitu cu totul pe Iancu.

— El nu e fratele — ci mirele meu.

Recunoscuse, fără a aretă cât de puțina sfiela. Înse așa tristu și amaru le rostī, încât pricepui instinctiv cu o napadira lacrimile.

— Ca miri aveti mai multu a fi unu altuia, nu-i ore așa?

— Ah! Dta credi dōra să ne iubim, să unim acele dulci simțiri ce pentru sufletul fetei e rēsăritul sōrelui în viēt'i'a internă?

Me minunam. Nu eră asta copila cu trasuri crude unu vulcanu de iubire, demnu a încalđi prin caldur'a simțirii ānim'a unu barbatu nobilu, și-a unei familie li-

bere de prejudețiu și vanitate? Facusem repede niște reflecțiuni cîndate, din care me deșteptă vocea ei.

— Uita, — dîse ea cu focu, — mi s'a spus că se pôte trai și fără a iubi, și că iubirea chiar este numai unu cuvîntu vulgaru, fără înțelesu pentru aceia cari represintă unu nume vechiu în viaț'a moderna. Mi s'a mai spus, că bucurii și superări trebuie ținute sub o față senina, înse rece. Asta distinge, dă demnitate înțaiu înaintea domesticilor, apoi a lumii care totdeuna sta în raportu cu ei. Parinții mi-au muritu, la bunic'a am crescutu în paza aspru, căci dupa ea lumea e o hidra cu deci de limbi, gata a invenina ori ce ființă ce nu-si supune viaț'a capriceloru ei. Să fîa așa? Scie Dăeu! Am înse să facu placul ei: să iau pe Iancu, s'eu mai bine Iancu să me ia pe mine orfana...

— Amorul, — dîsei eu, — amorul nu este singurul motoru al fericirii conjugale. S'a întemplat adese, că multu amoru la începutu, a adusu mai târziu recelă ba și ruptura totală. Și iera de câte ori nu a fost contrariu? A lipsitu amorul cu totul, înse a esistatu stim'a. Și stim'a a datu ambelor părți acea înclinare nefațărîta și dulce a prieteniei, ce unindu virtute cu credința, ușoreza așa multu lupt'a grea a vieții.

— Dar, — intrerupse agitata, — Iancu nu are darul a câștigă stim'a mea. El e avutu, nu prin vrednici'a minții sale, ci prin moștenire. Bunic'a mi-o spune, că-țicna a intră în tôte de gata. Și pôte că are dreptate. Parintele meu a truditu greu pentru lipsele traiului, eră mândru, despretuiă ajutoriu bunicei, căci i huliă soț'a luata dupa inima, și nu dupa nume s'eu avere. Și totusi a fost serina fericirea traiului nostru; în el eră iubire, și iubirea preface pustiu în paradisu...

Eră îngândurata, tacu lungu, apoi me ficsă întrebându: „Dă esti fericita, nu e așa? Spune-mi te rogu viaț'a d'tale!”

(Finea va urmă.)

Emilia Lungu.

Misteriu Noptii.

— Romanu, de *Claire de Chandeneux*. —

(Urmare.)

Ismérie, devenita palida ca mórtea, scóse aurul și banii de hárția; șeđu, s'e-i numere.

Eră atât de iritata, încât nu fu în stare să numere banii.

Cifrele jocau înaintea ochilor ei; galbenii i alunecau din mână, și în degetele sale înțepenite nu remase putere să-i rețina.

— Dómne Dumneđeule! — esclamá spariata, — Dómne ajuta!...

Ea se apropiă de el în lipsa cu încredere copilarésca, cu credinț'a umiliților, își neteđi cu mân'a ochii paingenati; apoi începú a vedé multu mai bine și apucă să revédia cass'a.

Din galbeni nu lipsiă mai multu decât dóue sute de franci; de siguru talhariul i-a scosu cu mân'a, fără să-i fi numeratu.

Din bancnote disparura dóue mii de franci.

Furtul a trebuitu să se faca cu mare graba; ceea ce probă s'eu o mare neghiobía, s'eu că talhariul se temea a fi prinsu.

Fără 'ndoiéla, talhariul se temea de suprindere și aruncă desordinatu totu ce nu-i trebuia, s'eu ceea ce nu mai putea să duca.

În adevér curiosu, că pentru ce nu a dusu mai multu, decât 2200 franci, de și în cassa se aflau 41,000?

Acésta eră o enigma, pe care Ismérie nu putú s'o deslege.

Realitatea trista stetea amenințatoru înaintea ochilor ei spirituali.

Ce avea să faca?

Primul ei cugetu fu s'alerge la Forster și să-i dîca:

— Să cautămu talhariul!... Eu nu sciu nimica!... Să-l cautămu dimpreuna!

Dar Ismérie începú a medită.

Ce ar cugetă fabricantu, carele în privinț'a banilor este d'o rigurozitate estrema, d'eca nu aceea, că si-a concređutu banii fără judecata, unor mâni femeiesci flusturate și neghiobe?

Forster care nu cunoscuse alte femei, decât femeia sa rea și ficsă-i nedelicata, nu pré avea încredere în virtuțile femeiesci.

În casul cel mai bunu ce putea să cređa el? că cassirit'a lui e disordinata, nu-i destul de istetia și punctuala, că a facutu greșeli în socoteli, și acuma — ca să fîa respunđătoare — striga „talharu!”

Nu avea să dîca el, că acésta ușoretate peatósă periclitéza interesele sale, și pentru aceea va fi bine să iee din mânilor cassaritei sale neghiobe s'eu distrase conducerea ulterioara a cassei afacerilor?

Și d'eca acésta hotarire avea să-l faca a uită suvenirea atător ani petrecuti în lucru diligentu, ce avea să nu fîa din ea, ce avea să devina Juliette?

În spiritul ei nu se concepú acea ideia durerósa, că propri'a-i onestitate se va trage la 'ndoiéla.

Súnt suflete cari nici în alții nu presupunu cugetu reu.

I eră de ajunsu, d'eca cugetă, că relatarea ei adevérata se va trage la 'ndoiéla și va auđi:

— Dn'a Morin voiesce să-si ascunda propri'a neghiobia și pentru aceea dîce, că a fost furata.

Sufletul ei se cutremură la cugetul acesta și începú a medită, că cum și-ar puté salvá onórea?

Simțea, că d'ens'a va riscá totu viitorul seu financiaru, dar se resolví nobilu la acestu sacrificiu.

N'ar fi pututu să sufere nici unu minutu, ca să fîa silita a roși de banii ei umilitóre.

Palida, cu mânilor înțeleștate priviă cass'a deschisa.

— Ce nenorocire d'a fi femeia! — dîse ea. Disumi-s'a din capul locului. „Nu femeia e pentru locul acesta!” — dîceau invidiosii mei. Și eu am invidiosi!... Iustin Deboux voiă să fîa cassariu... Înainte!... Curagiu!... Eu suplinescu aice pe unu barbatu. Trebuie să me portu barbatesce!

Reașeđă tóte la locurile lor, încuiă cass'a, dîse unu pazitoru că se va rentórece 'ndata și numai decât se duse sus în locuinț'a sa.

Juliette scaldându-se într'o dî rece în Rhóne, s'a recitu; intramându-se de jumetate, ea se jocă în odaia, vesel și în línisce.

— Ba da!... vreu să remănu aice, — esclamá nefericit'a femeia și privi dureros spre mic'a-i copila, par că astfel voiă să se întarésca în hotarirea sa.

Acésta mica odaia încheidea între parții sei tóte suvenirile fericite ale vieții sale.

Sarută pe Juliette, care fugi înaintea ei plina de bucuria, când veđu că mama sa se rentórece atât de iute, și deschise cuti'a ei de sticla, în care ținea banii sei economisati. Din o punga de metasa scóse d'eca galbeni.

În o vechia carte de rugăclune avea o bancnotă nóua de cinci sute de franci.

Cu durere privi acesti bani.

Numai atăta fu în stare să economiseze în timpul veduviei sale.

(Va urmă.)

S A Z O N U :

Dela Caransebesiu.

(Sesonul mortu, anu-timpul „pré, pré“ și „fôrte, fôrte“, unu concertu, soldati multi.)

Amu intratu în sesonul așa numitu „mortu“, căci lumea eleganta și cea cu parale, apuca la băi, și turistul și-a legatu straită, apuca bastonul și o ia pe Alpi în sus. Timpul cel mai desperatu pentru unu corespundinte din provincia, unde petrecerile au încetatu.

Ce-i mai naturalu atunci pentru unu astfel de „scriba“, decât, a „rôde“ la trecutu, și a face studii filosofice de „sila“ și în sôrele de juniu. Deci me rogu și ceru din capul locului scusă stimatelor cetitôre și domnilor „carturari“, dêca meditațiunile mele vor fi cam „arse“, căci ferbintiél'a sôrelui din lun'a ceresielor, aduce multe cu sine, bune și rele.

Ce-i și omul! în lupta și frica continua față cu natur'a! Iern'a, în locu să respire frigul, și să admire cristalisațiunea apei — cu speranția că și el se va face — — ca odiniôra soçi'a lui Lot în stanu de sare séu pétra nu mai sciu — — în stanu de ghiața, fuge de pré mare „recôre“ la cuptoriu, și când nu mai zimbesc puçin sôrele, deschide ferestile și el, și în zimbirea acést'a reciproca, l'ar aduce pe bietul sôre și „de peru“ în casa.

Din contra, vér'a, când aude numai de lun'a lui „cuptoriu“, îl prinde asudori și sare în „bulbôca“ séu astupa tôte ferestutele, ca să nu-l „geneze“ nici cea mai gingașa raza de sôre. Omenime! omenime! voiesci lumina, și fugi de ea!

În privinți'a asta, amu puté luá exemple dela adoratorii sôrelui și filosofii indiani, cari stau, cu degetul pe nasu și percurgu cu atențiune tôte fazele drumului acelei maretie planete de ți, dela resaritul pâna la apusul ei. Deu! creerii acestor stimatori de sôre aru puté spune multe despre influinți'a sôrelui din lun'a lui „cuptoru“.

Iern'a ni pare „pré, pré“ și vér'a „fôrte, fôrte“, dupa țiș'a ôre cuiva...

Așa dara anutimpurile de nici „pré, pré“ nici „fôrte, fôrte“ aru fi primavér'a și tómn'a, și de siguru numai din acestu motivu s'au pus și sinódele nôstre bisericesci primavér'a, și congresele tómn'a, și așa voiu a trece și eu în period'a faptelor trecute, căci cu cele viitôre numai jidovii își spargu capul.

Amu avutu și noi sinodul diecesanu, dela care n'a lipsitu nici domnul deputatu „cu unu picuțu de filosofia“, și despre cele întemplate și lucrute în el, dl Marcu a referatu publicului prin „Familia“, căci în altu țiuaru nu s'a publicatu raporturi dela sinodul nostru. Ca întregire mai adaugu și eu, că și diurnele domnilor deputati s'au amelioratu în modu îmbucuratoru. Sinodul s'a încheiatu cu rezultate frumôse și senatele consistoriului sânt compuse de persône ce stau la înalțimea chiamării lor.

Pe timpul sinodului s'a datu și unu concertu, la care eu nu am participatu, dara se dice, că a reesitu fôrte frumosu, și așa sfinții parinti s'au întorsu pe la turmele lor, asemenea și advocatii la clientii lor.

Și așa am ajunsu ierasi acolo, de unde am începutu, adeca la finea începutului séu la începutul finelui, cu alte vorbe în juniu cel monotonu și ferbinte.

A propos monotonia! Nu-i dreptu! căci atâta soldatesca s'a conchiamatu la esercițiu, în cât me simțu, că süm în Novi-Bazar, Banialuca, séu mai scie Dumne-deu unde, și în tóta deminét'a, când audu trimbiti'a, saru la feresta și me uitu că nu vedu vre-unu albanezu rnagorzu, care pândescu dupa nasul meu, căci în

timpurile nôstre și dupa politic'a stapânitorilor nostri trebue să fimu pregatiti pentru ori ce „suprindere“ și apoi noi aici în graniti'a sântemu mai aprôpe de ei ca altii...

Dêca nu vinu Bosniaci, Albanezi, Cernagorzi séu alte limbi pagâne, de colo jos din Turcia,

Unde luptele sunt crunte,
Si se hatu cu muchi'a 'n frunte...

pâna în iulie, apoi atunci la revedere!

Cor. ord.

Dela Beiusiu.

(Salutarea „Familiei“ în Biharia, Stân'a-de-Vale, pescerea Meziadului, esamenele de maturitate.)

Mai nainte de tôte, te salutăm, dle redactoru, aici în apropierea nôstra, căci ieta avemu și noi Biharenii unu țiuaru! E bine, din simpl'a salutare a nôstra dta nu vei avé multu folosu, căci nu cu vorbe se sustine unu țiuaru, ci cu spriginire materiala. Îmi place înse a crede, că confratii mei din Bihari'a, dintre cari multi fôrte puçin au sacrificatu pâncuma pentru literatur'a și țiuaristic'a naționala, își vor aduce aminte, că au de împlinitu o datoría, și astfel cu spriginul lor „Familia“ va puté conține și joi totu câte o còla întrêga, ma dora va puté să apară și mai adese ori. (Pré bucuros, numai să fimu spriginiti. Red.)

Și acuma, dupa ce v'am țișu „buna țiua“, să ve mai scriu ce se întempla pe la noi.

Nou? Dar este greu a raportá despre noutăti din acestu unghiulețu, cam retrasu, unde regin'a domnitôre e monoton'a. Acuma e sesonul băilor, deci ar trebui să ve scriu așa ceva. Dar unde-su băile nôstre? Fântân'a popii? Isbucul?...

Ah! pardon! Erá p'aice să uitu. Avemu și noi unu locu de cura climatica — în spe. Stân'a-de-vale se numesce acestu fiitoru Gräfenberg. De ocamdata, ce e dreptu, asemenarea între aceste dôue este cam cutezatóre, înse nu în tóta privinți'a, ci numai încât privesce confortul. Acesta la Stân'a-de-vale nu esista nici în gradul celu mai primitivu. Dar nu peste multu va fi și acesta. Unu începutu s'a și facutu. Comitatul face drumul, ier dominiul episcopescu gr. c. ofere localuri; au și începutu să se faca dôue; precum le vei vedé acusi, dle redactoru, când vei veni pe la noi... (Multfamimu de invitare, și îndata ce vom dispune de timpu liberu, ne vom face placerea d'a usá de ea. Red.)

Escursiunile sânt petrecerile nôstre. La 1 l. c. direcțiunea gimnasiului nostru a arangiatu o escursiune sciintifica. Studentii din cl. IV, V și VI, precum cei mai marișori din cl. I, II, au esitu — sub conducerea profesorilor de classe — la botanisare și adunare de obiecte pentru museul nostru, la renumit'a pescere dela Meziad.

Trup'a caletôre plecá d'aice la 3 ôre deminét'a și a sositu la locul destinatu la 9. De alta-data pôte că voiu reveni asupra acestei escursiuni, care e dêmnă de o descriere detaiata, dimpreuna cu pesterea Meziadului, care e un'a din cele mai grandiose din lume. Cu ajutorul calauzilor, studentii intrara în numit'a peștere, unde gasira cele mai frumôse figuri de stalagmite și stalagnite, precum și mai multe fântâni periodice.

Multi straini visitéza acésta pescere, ceea ce se vede și de acolo, că ea conserva înscrise pe paretii ei seculari o mulțime de nume din diverse părți.

Aprôpe la o ôra au înaintatu tinerii nôstrii în interiorul pescerii, la lumin'a faclilor, și ajungându la unu locu plinu de desfetare, intonara „Descépta-te Române!“ și echo respundea prin mi de guri acestui imnu importantu.

Tinerii întorși apoi la Beiușu, au adusu cu sine o frumoșă colecțiune, care valoreza o considerabilă sumă de bani.

Esamenele de maturitate s'au încheiatu la 9 I. c. Numarul tinerilor din cl. VIII, din 27 a scađutu la 23; din aceștia 19 s'au aflatu maturi, 1 nu s'a admisu, iera 3 au repașitu.

Anul școlaru de facto se va încheia la Rusali, dar apoi dñii profesori vor mai avé de lucru până 'n finea luni.

Cor. ord.

P u n c i u.

La unu usuraru.

— Cu ce dobânda la 100, consimti a-mi împrumutá acésta o mie de franci ?

— Cu dobând'a mea obișnuita . . . 9 la suta.

— Ce fel 9 la suta, nu-ti este frica de poliția ?

— Tocmai ai nimeritu ! . . .

— Nu te temi ôre că vei fi despretuitu de concețtănenii dumitale ?

— Nici de cum.

— Nu-ti este frica cel puțin de justiția lui Dumnezeu ?

— Dumnezeu, el inse de sus va vedé lucrul pe dos și va luá pe 9 dreptu 6.

*

Amicul : Pantofii pe cari vedu că-i are în șifonu scump'a ta soția, de sigur că sânt destinați pentru tine ?

Barbatul : Să nu credi una ca asta ; din contra, nu pantofii îmi sânt destinați mie, ci eu sânt destinațu pentru pantofi.

*

Profesorul : Cum se forméza lumin'a nordica ce se numesce „auror'a boreala ?”

Candidatul (frecându-si mânilé și scarpinându-se dupa urechia) : O scieam asta odata, dar am uitat'o ierasi.

Profesorul : O mare perdere pentru sciința ! dta esti singurul omu carele ai sciutu acésta odata și tocmai dta — ai trebuitu s'o și uiti !

Literatura si arte.

Publicămu în locul de onóre, dupa „Românul”, începutul discursului de recepțiune al demnului președinte al Academiei Române. Ca totu ce ese din condeiel dlui Ion Ghica, astfel și acésta lucrare a dsale este plina de erudițiune, de aceea chiamămu și aice asupra-i atențiunea cetitorilor nostri.

Dl dr. Lazaru Petroviču, diligentul profesoru la instituțu pedagogico-teologicu din Arad, ierasi a scosu la lumina o lucrare nouă. Acésta se 'ntituléza : „Compendiu de pedagogia”. Recomandămu cu tóta placerea cartea junelui profesoru atențiunii onorab. publicu care se ocupa cu astfel de lectura. S'a tiparitu în tipografia diecesana din Arad, și consta 1 fl. 50 cr.

Auror'e-Quadrilu. Sub titlul acesta talentatul profesoru de musica din Naseudu, dl Iacob P. Muresianu, a scosu la lumina în Viena, unu frumosu quadrilu, care de siguru se va generalisá în curénd. Salutămu cu bucuria pe dl autoru pe acestu terenu, și i dorimu prosperitate ! Prețiu unui esemplaru 80 cr.

Annalile Asociațiunii transilvane. A eșitu de sub tipariu și ni s'a tramisu fascicul'a I din Annalile Asociațiunii transilvane pentru literatur'a româna și cultur'a poporului românu, publicate în anul al 20-le al activității sale, 1880, editoru : comitetul Asociațiunii, redactoru : secretariul G. Baritfu. Acésta fascicula cuprinde : Genes'a Annalilor, ca prefațiune, de dr. Iosif Ho-

dosu ; Activitatea Asociațiunii transilvane pe terenul practic (ca studiu retrospectivu) de G. Baritfu ; apoi urméza partea oficiala, conținéndu procesele verbale ale adunărilor din Șimleu, și Șighișóra (lipsindu inse procesul verbalu al ședinței prime a adunării din Șighișóra,) procese verbale de ale comitetului, raportul secretariulu cătra adunarea din Șighișóra, discursul de deschidere al dlui v.-preș. Iacob Bologa la acea adunare ; în partea literaria gasimu trei disertatiuni de dl G. Baritfu și un'a de M. Toma. Ca apendice se publica unu rațiociniu despre perceptele și erogatele cassei, și publicarea banilor încursi la cass'a Asociațiunii dela 15 dec. 1878 până la 31 dec. 1879. Prețiu acestei fascicule e 90 cr.

Dóm'n'a României a însarcinatu pe autorul germanu M. Roettinger cu traducțiunea în limb'a germana a ultimei sale comedii întitulata : „Revenants et Revenns”.

Piese musicale noue. Nr. 22 și 23 al „Lyrei Române” conține aceste piese noue : „Nu sciam”, mazurca, de Const. Dimitrescu, și „Seninu și furtuna”, poesia de I. Negruzzi, music'a de Gr. I. Gheorghiu.

Biserica si școl'a.

În seminariul Andreianu din Sibiu, precum cetimu în „Telegr. Rom.”, prelegerile s'au sistatu, din cauza că în institutu a eruptu bol'a epidemica de ochi, numita „egiptiana”.

Stipendii române. Ministerul lucrărilor publice din Români'a tramite să studieze în strainetate, cu cheltuiel'a sa, 6 tineri, din cari 4 să fi absolvitu facultățile de sciința din Bucuresci séu Iasi, ier 2 să fia dintre absolventii școléi de poduri și șosele din Bucuresci. Din acești 6 tineri, 3 vor urmá școl'a de poduri și șosele din Paris, 2 școl'a politecnica din Zurich ; ier celu de al 6-lea școl'a de architectura din Paris. Din elevii ingineri, 3 se vor aplicá special la drumurile de feru, ier 2 la lucrările idraulice. Ei se vor ingagiá formalu la acésta, înainte de a primi bursele cuvenite.

Mitropoli'a din Iasi se va repará. Precum cetimu în „Curier. Balașanu”, dñele aceste au sositu acolo dl architectu și profesoru la universitatea din Bucuresci Alesandru Orescu și alti doi architecti, cari împreuna cu unu architectu din Iasi, compunu comisiunea însarcinata a face studiile necesarie pentru reparare.

C e e n o u ?

Maj. Sa regele petrecu septemân'a trecuta în Moravia, unde poporațiunea morava i-a facutu aceeași primire entusiasmata ca și boemii. La Brünn se aranglarea în onórea monarcului mai multe festivități, între altele și unu conductu cu faclii. Se scrie, că regele ar fi promis a reveni la tótna în Boemi'a și Moravi'a dimpreuna cu regin'a și cu moștenitorul de tron.

Dela curtea româna. Joi dl V. Ales. Urechia, membru al institutului etnograficu din Paris, a presintatu Domnitorului pe dl baronu R. de Wart, delegatu al acestui institutu. Dl R. de Wart a presintatu M. S. R. diplom'a de președinte onoraru al institutului, titlu care-l au pâna astadi numai șese suverani ai Europei. Domnitorul a multămitu în termeni fôrte vii dlui de Wart și a binevoitu să se întrețina cu grațiositatea sa obișnuita vr'unu césu și jumetate cu aceste două personage ale sciinței.

Sciri personale. *Principele Vilelm de Wied*, fratele Dómnei României, a sositu joi la Bucuresci, de unde peste două dñe avu să plece dimpreuna cu Domnul și Dóm'n'a la Sinaia, spre a petrece acolo timpu mai îndelungatu. — *Dl I. C. Bratianu* face o calețoria de inspectiune în Români'a mica. — *Br. Edelsheim-Gyulay* a sositu luni în dñori de dñi la Oradea-mare, și înca în

diu'a aceea și în cea următoare a ținutu esercițiu cu oțtasii aflați în garnison'a d'ăice. — *Pr. S. Mihaiu Pavel*, episcopul Orădii-mari, dumineca după miédiadi s'a dusu la Holodu, spre a petrece acolo câteva zile. — *Di deputatu P. Cosma*, sosindu dela dieta acasa la Sibiu, a fost bineventatu de cătra inteliginț'a locala și felicitatu pentru energiós'a portare a sa în cestiunea agraria.

Din Constantia scrie „Farul Constantiei“, că în fia-care și trecu pe acolo din Bulgari'a familie mahometane, cari emigréza în Turcia. Pe când inse din Bulgari'a emigréza în masse mari și se rentorcu puçini, din Dobrogea emigréza din când în când abiá câte o familia și chiar și din aceste se rentorcu, căci în Români'a domnesce deplina libertate.

Nunt'a dela Buhusi. Cetimu în „Armoni'a“ din Romanu, că la Buhusi, unu téguşoru în districtul Némțului în Moldova, se faci o nunta mare jidovésca; unu membru de aprópe din famili'a marelui rabinu dela Sadagura din Bucovina se însorá cu fét'a marelui rabinu din Buhusi. Spre acestu scopu, marele rabin dela Sadagura a mersu cu o suila în 5 vagóne comisionate din Austria și pâna la Roman, unde a descalecatu, și anume vr'o 24 leviti în clas'a întâia, vr'o 15 membrii de a suitei sale în clas'a a trei'a, vr'o 75 alti evrei de diferite talii, peste totu, peste o suta de jidani austriaci au trecut prin granit'a românésca dela Suceva-Veresti, cu 2 vagóne bagagiú.

Culegatorii de litere din Budapesta au pornitu o mișcare pentru a nu se mai scóte și lunia diuarele, ca așa ei sé se póta odihni duminéc'a. Densii au și compusu unu memorandu în asta privinț'a, pe care l'a datu reuniunii diuaristilor. Reuniunea a convocatu pe toti editorii diuarelor la consvataire. În privinț'a asta se va scrie și reuniunei diuaristilor din Viena, spre a procede în consonanț'a. Înca nu s'a decisu nimica.

Antisemitismu în Ungaria. Însoçirea neevreilor din Ungaria ținț în septemân'a trecuta, în Budapesta, cea din urma ședint'a a sa înainte de ferii, cari vor durá pâna 'n lun'a lui septembrie. Atunce însoçirea va începe sé publice și o fóia intitulata: „A zsidó-kérdés“. (Cestiunea evreiésca.) Secțiunea statistica și tehnica a însoçirii a calculatu, că dela emancipațiune încóce evreii au câștigatu tocmai de trei ori atâte imobile ca pân' atunci. În Budapesta 64 de percente din proprietarii de casa sânt evrei.

Bancnotele nóue abiá vor fi gata pe lun'a lui martişoru din anul viitoru. Caus'a principala a acestei traganări este greutatea cea mare cu care se fabrica aceste bancnote. Deosebirea cea mare între bancnotele cele vechi și cele de acuma, va fi, că aceste vor fi mai mici și pe ambele părți vor purtá acelasi vignetu, pe o pagina cu tecstu germánu, pe cealalta cu ungurescu. Numai așa s'a pututu împacá drepturile celor dóue părți ale monarchiei. Desemnul se face de cătra profesorul Laufberger.

Sciri scurte. *Din Londra pana la Budapesta pe velociped* voiesce sé vina unu studentu din Ungaria, Ioan Zmertych, carele petrece acolo; terenul e de 1200 mile englese, pe cari densul voiesce sé le percurga în 21 zile. — *Bene-Merenti*, cl. II, s'a acordatu dlui N. I. Pruncu pentru scrierile sale literare. — *Blondin* a sositu la Bucuresci și pe sâmbeta și dumineca a anunçiatu dóue represintațiuni. — *Grindina* mare a fost dumineca la 13 l. c. în hotarul comunelor Virtisú si Paleu lângă Dobrițnu. — *Sodalii de mesari din Budapesta* facu „greva“ séu déca ve place mai bine — „Strike“, adeca nu lucréza, pâna ce nu se vor urcá plătile. — *Inteliginț'a romana din Sibiu* s'a întrunitu la 16 l. c. spre a primí raportul generalu al comitetului centralu pentru ajutorarea daunaților prin esundări. — *Sabi'a lui Tudor Vladimirescu* a fost daruita de cătra dl C. A. Ro-

setti museului naționalu din Bucuresci. — *Banc'a nationala* a României se pornesce sub auspicii bune, căci subscrierea pentru plasarea celor 2.250,000 lei în scri-suri 6% s'a închisu numai la Bucuresci cu sum'a de peste 24 milióne lei; afara de Iasi, și provinci'a, emisiunea s'a acoperitu dar numai la Bucuresci de unu-spre-dece ori. — *Eugen Almássy*, urđitorul principalu al puçului secuiescu, a nebunitu în Budapesta.

Necrológe. *Luisa Moldovanu* n. Vicasú, soçi'a parocului și protopopului Ioan Moldovanu din Banișor, a repausatu în etate de 36 ani, lasându 5 orfani. — *Ioan Popescu*, parocu în comun'a Țințari, lângă Brașov, a încetatu din viét'a la 9/21 maiu, în etate de 41 ani, gelitu de soçi'a sa Rahira n. Popovicú, de mama-sa Tațiana, și de alte rude. — *Iosif Ofcirescu*, academi-stu de silvicultura, în timpul din urma aplicatu în postul de ingineriu, a repausatu la Lipova, la 2 junie, în etate de 22 ani. — *Trifon Tieranu* parocu în Petromani, Banatu, a muritu la 11/23 maiu, în etate de 67 ani. — *Parteniu Panisianu* parocu în Caprióra lângă Lipova, a repausatu la 19/31 maiu în etate de 68 ani.

Cronic'a lunei.

Kossuth a primitu dílele trecute visit'a poetului Emil Abrányi. În conversațiune, între altele, a dísu acestuia: „E bine, dvóstre magiarisati pe germáni; e bine, eu nici odata nu m'am temutu de germáni. Germánul e cosmopolitu. Se supune și se asimiléza, unde interesele i ordóna acést'a. E o rassa brava. Stimezu multu germánimea din Zips. Dar spune-mi, câti sërbi și románi din Transilvani'a ati pututu magiarisá? Ce va sé díca aceea, că 'n comitatul Hunedórei 40,000 de familie magiare s'au românitu? Sciu și aceea, că pe câmpia mai de multu erau 140 de funduri curatu magiare, adi sânt 40; și că Clusul, ce e dreptu, e orașu ungurescu, dar acolo toti sciu românésce?“

Magazin für die Literatur des Auslandes din 22 maiu (nr. 21) conține ca primu articulu: faimósele strofe ale lui Mureșanu, „strofele de bronzu“ cum aru díce Victor Hugo, eternul „Deștepta-te Române“, tradusu de dl L. von Fischer, în strofe germáne totu de 14 silabe, dl von Fischer a datu cu multa abilitate în mare parte recea suflare barbatésca și plina de patriotismu ce respira în nemuritórea poesia a lui Mureșanu; cadent'a escitanta și resboimica e bine conservata și în versul germánu cu tóte gramadirile de consune ce împedeca limb'a și o face de suferé „suplicii neauđite“, cum dícu bietii Francesi. Totu în acea brosiura se afla: „Sarutatul“ dlui Șerbanescu (der Kuss) și „Des Waldes Märchen“ (Legend'a padurii?) a dlui Eminescu, traduse de Carmen Sylva (A. S. R. Dómn'a Románilor), și apoi o alta poesia totu a dlui Eminescu „Trennung“ (Despartírea) tradusa de dl Mite Kremnitz.

Societatea pentru neluarea peleriei. Profesorii dela colegiul din Friburg au întreprinsu și ei o cruciata contra luării peleriei la salutári. Ei propunu comunei a autorisá simplul salutu cu mân'a; pe lângă incomoditatea de a se descoperi la fia-care momentu, ei invóca cestiunea de igiena, afirmându că potu resultá receli prejudiciabile sânetătii. Consiliul comunalu a respunsu, că nu se opune la innovațiunea propusa, numai sé nu fia aplicata și la proprii lor elevi, în interesul formelor respectuóse ce trebuie sé prevaleze între profesori și școlari.

Unu nouu telefonu, numitu telefonu acusticu al lui Elgin, a fost inventatu în Statele-Unite. Acesta e, díce diuarul „Milvasekee Sentinel“, unu aparatu fórté simplu și care se construiesce cu puțina cheltuiéla. Surdímea — și acésta constituie utilitatea sa de capetenia — nu este o pedeca la întrebuintiarea sa. Ținéndu-se

la o astfel de departare de instrumentu, în cât nici unu sunetu s'ê nu pôta fi auditu, luându apoi firul de fer al telefonului între dinti, o persôna cu deseversire surda înțelege fôrte bine cuvintele pronunciate la cealalta estremitate a firului, fâra a fi necesaru de a înalțiã vocea; efectul produsu s'êmena cu acela ce se obține cu audi-fonul.

Sciri straine. *Visit'a principelui Bulgariei* la curtea Serbiei a devenitu induiôsã în urm'a mortii imperatesei Rusiei; pregatirile ce se faceau pentru primirea lui, au fost suspendate. — *Goschen*, ambasadorul Engliterei la Constantinopol, a fost primitu de câtra Sultanul la 4 l. c. în audientia solemnã; Sultanul a declarat, cã tôte silintiele sale tindu a esecutã în provinciile sale reformele promise. — *Din Afganistan* englesii nu se potu înca retrage, cãci țer'a nu e înca potolita și instituiunile nôue nu sânt stabilite. — *Ospetiu la Berlin*: La 2 junie s'a serbatu la Berlin cunun'a principelui Vilelm, fiul moștenitorului de tronu, cu principes'a Augusta Victoria de Augustenburg. — *Consiliul municipalu din Londra* a decisu s'ê confere regelui Greciei, carele acuma petrece la Londra, titlul de cetățianu onoraru. — *Principele de Wales* a fost numitu colonelu a trei regimente de odata. — *Ismail pasia* s'ar duce acasa în patria sa ca omu privatu, înse fiul seu i refusa întrarea în Egiptu, unu veto analogu i s'a opusu și dela Constantinopole; așã dara d'ensul e silitu a mai sedê în Italia. — *Gorciacoff*, restauratu, s'a dusu la Baden-Baden; se țice, cã d'ensul nu va mai luã conducerea afacerilor, cãci a slabitu cu totul.

Dare de s'ema

despre venitele și spesele balului tinerimeii române ținutu în Budapesta în 24 febr. 1880 st. n.

(Urmare.)

XXV. Din Turda prin dn'a Emilia Rațiu ca colectanta: Dn'a Emilia Rațiu 2 fl., Dd. Ilarion Popu 1 fl., Dionisiu Șulutu 1 fl., Samson Rațiu 1 fl., Augustin Porutiu 20 cr., Ioan Covrigu 30 cr., Stoica Vasii 20 cr., A. Moldovanu 1 fl., Tileanu 1 fl. Sum'a 7 fl. 70 cr.

XXVI. Din Kis-Jenô prin dl colectante Mihaiu Velicîu: Dd. Mihaiu Velicîu 5 fl., Avram Vostinariu 3 fl., Gavrilã Lazaru 1 fl., Georgiu Varga 3 fl., Ioan Ardeleanu 2 fl., Ioan Popescu 5 fl., Sigismundu Budai 2 fl., Stefan Kirillovits 2 fl., Ion Belle 1 fl., I. Bosganu 3 fl. Sum'a: 27 fl.

XXVII. Din Roșia-mont. prin dl Sim. cav. de Balintu ca colectante: Dd. Simeone Balintu 5 fl., Dionisiu Balosu 1 fl., Simeon Cajun 1 fl., George Ivasu 1 fl. Sum'a 8 fl.

XXVIII. Din Oradea-mare prin dl colectante Nicolau Marcusiu: Dd. Nicolau Vulcanu 3 fl., Teodor Kôvári 3 fl., Ioan Ciceronescu 1 fl., Moise Nesiu 2 fl., Ardeleanu 1 fl., Vela 2 fl., N. Marcusiu 1 fl., Silviu Rezeiu 1 fl. Sum'a: 14 fl.

(Va urmã.)

Socôt'a balului din Hațeg.

— junie.

Stimate Domnule Redactoru!

În urmarea avisului publicatu deja în nr. 17 al stimatei dvôstre foi „Familia”, îmi permitu a ve trimite aicea rațiociniul despre venitele și spesele „Balului românului din Hațeg” arangiatu în 6-lea martie st. n. a. c. și a cãrui venitu curatu fiindu menitu pentru repararea orologului din turnul bisericeii gr. or. din locu, s'a și predatu onoraturii magistratu opidanu pentru întrebuintiare la acestu scopu.

Totu odata cu placere dãmă la locul acest'a, es-

presiune și simțemintelor de grațitudine, ce datorimu p. t. d'omnelor și domnilor cari au avutu bunavointia d'a contribui pentru scopul acestui balu.

I. Perceptele:

a) dela Bucuresci prin dn'a colectanta Septimia P. Danilescu 16 fl.

b) dela Turda prin dl colectante Ioan Filipescu: dnii: dr. Ioan Rațiu 1 fl., Samson Rațiu 1 fl., Dionisiu St. Șulutu 1 fl., Anania Moldovanu 1 fl., Onoriu Tilea 1 fl., Vasiliu Popa, capitanu 1 fl., Prot. Lugosiãnu 1 fl., Gregoriu Moldovanu 1 fl., Iacob Calian 1 fl., Alesandru Iulian 1 fl., Simeon Popu 1 fl., Vasiliu Moga 1 fl., Ioan Filipescu 1 fl. Sum'a: 13 fl.

c) dela Sibiu: Dnii maiori c. r. Avram Casan 2 fl., Teodor Stanislav 2 fl. Sum'a: 4 fl.

d) dela Hațeg: au intratu la cassa 73 fl. Sum'a totala: 106 fl.

Sum'a totala a perceptelor 106 fl. — cr.

Sum'a totala a erogatelor 69 fl. 76 cr.

Remãne: venitul curatu 36 fl. 24 cr.

Hațeg în junie 1880.

Marcu Munteanu.

Ghicitura numerica

de I—S P—u.

10.	4.	5.	14.	2.	8.	11.	O flóre cu bunu odoru;
							12. 7. 22. 19. E regin'a negrei nopti;
16.	11.	6.	23.	4.	7.		Tinerimea il iubescê;
							9. 3. 5. 14. 15. Pe acesta Domnul în noi l'a ziditu;
							5. 14. 20. 13. 19. Unu dealu în valea Hațegului;
							8. 12. 15. 1. 4. 15. Unu orașu mare în Transilvania;
							4. 7. 12. 2. 15. 1. E unu nume barbatescu;
							24. 17. 21. 6. 17. Numele unui mare poetu germanu:
							18. 13. 12. 9. Fostu rege al Ungariei;
							11. 8. Unu instrumentu trebuinciosu la ori ce casa;
							6. 15. 6. 23. 9. E una din cele șapte taine:
10.	17.	23.	15.	14.	2.	9.	Unu nume femeiescu;
							1—24. Fostu-a fôrte meritatu, Pentru faple-i neuitatu, Și-a lui nume renumitu, Fia 'n secolu amintitu!

Terminul de deslegare e 24 junie. Ca totdeuna. și de asta-data, se va sorti o carte între deslegatori.

Deslegarea ghiciturei numerice din nr. 16:

„Demetriu Bolinteanu”.

Bine au deslegat'o d'omnele și domnișorele: Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Anastasia Borca, Aurelia Filipescu, Elena Socanu, Elena Boeriu, Emilia Popu n. Marcusiu, Veturia P. Desseanu, Anastasia Bistriãnu, Florentina Danu, Iosefina Buta, Aloisia Țarina, Dragina Mera. și dnii Corneliu Turețchi, Constantin I. Darabanu, Petru Valea, Demetriu Bejan.

Premiul l'a câștigatu dșôr'a Elena Boeriu în Lechintia muresiana.

Din caus'a serbatorilor, în joi'a viitoare. fôi'a nôstra nu va aparê; ca înse cetitorii nostri s'ê n'aiba nici o scadere, nrul acela se anticipa de asta-data, — și astfel nrul de față conține o c'ola întrega.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru:

IOSIF VULCANU.